

Mevrouw H. Keller (Partij voor de Dieren)

DATUM	6 december 2016	TEAM	NEL
NUMMER	81A15719	REFERENTIE	Wilma Timmers
UW BRIEF VAN	11 november 2016	DOORKIESNUMMER	0651755796
UW NUMMER	81A08C1A	E-MAILADRES	wilma.timmers@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	geen	ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 47 RvO aan het College van GS, gesteld door mevrouw H. Keller van de Partij voor de Dieren betreffende de toename van geitenhouderijen

Geachte mevrouw Keller,

In overeenstemming met artikel 47 RvO ontvangt u hierbij onze reactie op uw vragen. Onze beantwoording hebben wij cursief toegevoegd aan uw vragen.

Toelichting

De laatste maanden zijn er verschillende berichtgevingen naar buiten gekomen over de toename van geitenhouderijen en de daarmee gepaard gaande zorgen over de gezondheidseffecten op omwonenden^{1 2 3 4}. Ondanks de Q-koorts epidemie nam het aantal Nederlandse melkgeiten tussen 2000 en 2015 toe van 98.000 naar 328.000 geiten. Inmiddels krijgen geitenhouders een historisch hoge prijs voor hun melk waardoor melkveehouders dikwijls de overstap maken naar melkgeiten⁵.

Q-koorts onderscheidt zich van andere ziekten doordat weinig bacteriën al tot besmetting leiden, en bacteriën lang buiten een lichaam in leven blijven en daarmee besmettingsgevaar opleveren. Q-koorts is vanwege deze eigenschappen door het CDC is als mogelijk bacteriologisch wapen gecategoriseerd, en valt in dezelfde klasse als E-coli en cholera⁶. Daarnaast stelt het RIVM in het rapport 'Veehouderij en gezondheid omwonenden' dat een verminderde longfunctie, longontstekingen en een verergering van COPD symptomen gerelateerd zijn aan het wonen in de buurt van een of meerdere veehouderij bedrijven⁷.

Coutinho, voormalig directeur van het Centrum Infectiebestrijding, geeft aan dat het systeem dat inwoners moet beschermen tegen een nieuwe uitbraak van een zoönose zoals Q-koorts geen garantie biedt dat het nu op orde is. "De bescherming van de volksgezondheid staat bij de uitbraak van een nieuwe zoönose niet altijd voorop"⁸. Met een nieuwe Q-koorts uitbraak in 2012 op een bedrijf waar alle geiten gevaccineerd waren⁹, staat vast dat de risico's rondom Q-koorts nog niet onder controle zijn. Critici waarschuwen dan ook dat méér geiten automatisch leiden tot meer bacteriën, en dus een groter risico op ziekten¹⁰.

Naar aanleiding hiervan heeft de Statenfractie van de Partij voor de Dieren de volgende vragen:

1. Bent u bekend met deze berichtgevingen en de zorgen van omwonenden over de gezondheidseffecten als gevolg van de groei en intensivering van geitenhouderijen?

Antwoord:

Ja, wij zijn met deze berichtgevingen bekend en we kennen de zorgen die omwonenden kunnen hebben over gezondheidseffecten van geitenhouderijen. We weten ook dat, ondanks een landelijke en provinciale toename in het aantal geiten, het aantal meldingen van acute Q-koorts in heel Nederland juist sterk gedaald is. Het aantal meldingen van Q-koorts per 100.000 inwoners in 2016 in de regio Utrecht is 0. In ons antwoord op vraag 6 gaan we hier verder op in.

2. Is in de provincie Utrecht sprake van een toename van geitenhouderijen, en zo ja, kunt u aangeven hoeveel geiten en geitenhouderijen er zich momenteel in de provincie bevinden en hoe deze aantallen zich ontwikkeld hebben vanaf het jaar 2000?

Antwoord:

Het aantal geitenhouderijen is in de provincie Utrecht tussen 2000 en 2015 nagenoeg gelijk gebleven. Het aantal geiten is toegenomen van 7.365 in 2000 naar 22.872 in 2015. Zie onderstaande tabel.

Jaar	Aantal geitenhouderijen in provincie Utrecht	Aantal geiten in provincie Utrecht
2000	203	7.365
2005	273	
2010	232	17.738
2015	206	22.872

Bron: gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (november 2016)

Op 30 augustus 2016 stelt u in antwoord op vragen van de PvdA fractie over hoe u risico's op het gebied van volksgezondheid in relatie tot veehouderijen gaat voorkomen, dat u "samen met andere betrokken partijen zal bekijken welke acties wij aanvullend op lopend beleid kunnen oppakken."

3. Kunt u aangeven welke concrete acties u sindsdien heeft genomen, en welke plannen en acties nog in ontwikkeling zijn?

Antwoord:

Wij hebben de acties die we op 30 augustus 2016 noemden in antwoord op vragen van de PvdA -fractie opgepakt: Ons ruimtelijk beleid (PRV) staat nieuwvestiging van veehouderijen niet toe en bij ontwikkeling van grote grondgebonden bedrijven worden aanvullende eisen gesteld op het gebied van dierwelzijn, milieu en volksgezondheid. In de herijkte PRV (vaststelling op 12 december 2016) wordt de maximale bouwblokomvang voor niet-grondgebonden veehouderijen voor de gehele provincie op 1,5 ha gesteld, uitbreiding onder voorwaarden tot 2,5 ha is voor die bedrijven dan niet meer mogelijk. Verder hebben wij bij het Rijk gepleit voor een vervolg op het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), gericht op een verdere verbetering van de volksgezondheid; bevorderen wij via ons stimuleringsbeleid (o.a. POP3) de ontwikkeling en uitrol van nieuwe verbeterde emissie reducerende methoden en werken de gemeenten in de Regio Food Valley samen met de GGD en de pluimveesector aan een aanpak om fijnstof uit de pluimveehouderij te beperken.

Rijk en provincies hebben de intentie om het voorzorgsbeginsel een plek te geven in de Omgevingswet. Het voorzorgsbeginsel betekent niet dat elk denkbaar risico moet worden uitgesloten. Het voorzorgsbeginsel houdt wel in dat niet alleen onomstotelijk bewijs, maar ook goed onderbouwde wetenschappelijke aanwijzingen een rol kunnen spelen bij de belangenafwegingen.

Bij ons is bekend dat in Leersum ter hoogte van de Rijksstraatweg momenteel sprake is van de ontwikkeling van een nieuwvestiging van een geitenhouderij dicht op de bewoonde kern van Amerongen, die plaats zal bieden aan meer dan 1100 geiten.

4. In hoeverre zijn met de komst van deze geitenhouderij de gezondheidsrisico's voor omwonenden in kaart gebracht, en is hiermee rekening gehouden bij het verlenen van de vergunning voor dit bedrijf?

Antwoord:

Gezondheidsrisico's voor omwonenden worden beoordeeld in een omgevingsvergunning procedure (Wabo). Deze laatste procedure ligt bij de gemeenten, zij toetsen daarbij onder andere op luchtkwaliteit en externe veiligheid.

Bij de toetsing van aanvragen in het kader van de Natuurbeschermingswet worden uitsluitend de effecten op natuurgebieden beoordeeld. De provincie is bevoegd gezag voor deze vergunning.

5. Bent u bereid de vergunning voor deze en andere geitenhouderijen in ontwikkeling in te trekken, om zodoende de groei van de geitenhouderijsector in de provincie een halt toe te roepen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Zoals beschreven in het antwoord op vraag 4 zijn wij alleen bevoegd gezag voor de Nbwet. In de Nbwet zijn specifieke en uitputtende redenen opgenomen waaronder een vergunning ingetrokken kan worden. Gezondheidsaspecten vallen buiten het toetsingskader van de Nbwet. Een eventuele Nbwet vergunning voor deze en andere geitenhouderijen kan niet op grond van gezondheidsaspecten worden ingetrokken. De gemeente is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning waarbij o.a. wordt getoetst op luchtkwaliteit en externe veiligheid. We willen onze zorg onder de aandacht van gemeenten brengen.

6. Kunt u aangeven welke maatregelen de provincie neemt, of in de nabije toekomst van plan is te nemen, om het risico op Q-koorts besmetting tot een absoluut minimum te beperken?

Antwoord:

Zoals gezegd in het antwoord op vraag 3 hebben Rijk en provincies de intentie om het voorzorgsbeginsel een plek te geven in de Omgevingswet. Met dit voorzorgsbeginsel kunnen ook goed onderbouwde wetenschappelijke aanwijzingen een rol spelen bij de belangenafwegingen. In de Herijkte PRS (12 december 2016 ter besluitvorming in PS) onderkennen we dat veehouderijen impact hebben op de fysieke leefomgeving als gevolg van bijvoorbeeld fijn stof en geuremissies, zoönosen en het gebruik van antibiotica en dat dit effecten heeft op de gezondheid van mensen. Om die reden vragen wij bij uitbreiding van agrarische bouwvlakken boven de 1,5 hectare om hier bovenwettelijke maatregelen voor te nemen. Om dit te ondersteunen én om deze effecten op de gezondheid expliciet mee te kunnen wegen in ons beleid gaan wij op zoek naar een afwegingsmethode hiervoor.

Wij hebben aan de GGD regio Utrecht de vraag gesteld wat volgens hen de risico's voor de volksgezondheid zijn in relatie tot veehouderijen en geitenhouderijen. De GGD regio Utrecht geeft aan dat na de Q-koorts epidemie in Nederland (2007-2011) er door het Rijk maatregelen zijn genomen om humane gevallen in de toekomst te voorkomen. Enkele daarvan zijn:

- Geitenhouderijen zijn verplicht zijn om hun melkgeiten te laten vaccineren. Ook locaties met een publieksfunctie zijn verplicht hun dieren te laten vaccineren;
- Geiten- of schapenhouders zijn verplicht abortus (een belangrijk kenmerk van Q-koorts) te melden bij de NVWA. De NVWA doet na deze melding onderzoek naar Q-koorts op het bedrijf; en
- Tankmelkmonsters worden het gehele jaar door (en extra in de lammerperiode) op de Q-koorts bacterie gecontroleerd.

Ondanks een landelijke en provinciale toename in het aantal geiten, is het aantal meldingen van acute Q-koorts in heel Nederland juist sterk gedaald van een piekaantal in 2009 van 2.354 tot 22 in 2015 en 7 in 2016 (Drenthe en Overijssel). Het aantal meldingen van Q-koorts per 100.000 inwoners in 2016 in de regio Utrecht is 0. (<https://atlasinfectieziekten.nl/q-koorts>).

Zolang geitenhouderijen verplicht zijn de maatregelen van de Rijksoverheid te nemen, verwacht de GGD regio Utrecht geen toename in het aantal gevallen van Q-koorts, ondanks een toename in het aantal geitenhouderijen,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris

¹ http://www.telegraaf.nl/binnenland/26897128/Q-koorts_eist_weer_dode_html

² <http://demonitor.ncrv.nl/uitzendingen/hoe-de-komst-van-een-megastal-en-de-angst-voor-q-koorts-een-dorp-verscheurt>

³ Zembla: <http://zembraextra.vara.nl/de-q-koorts-epidemie-het-vervolg/>

⁴ <http://www.ed.nl/regio/gemert-e-o/gemert-bakel/volop-discussie-over-oplossen-gezondheidsproblemen-bij-veehouderijen-video-1.6195964>

⁵ http://zembraextra.vara.nl/de-q-koorts-epidemie-het-vervolg/?npo_cc=126&npo_rnd=367839217#/vooruit-met-de-geit

⁶ <https://www.partiivoordedieren.nl/kamervragen/kamervragen-aan-de-ministers-van-inv-van-wvs-van-bz-en-van-defensie-over-q-koorts-en-bioterrorisme>

⁷ http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2016/juli/Veehouderij_en_gezondheid_omwonenden

⁸ <http://www.groeneruimte.nl/nieuws/artikel.html?id=184862>

⁹ <http://www.omroepbrabant.nl/?news/182284952/Weer+Q-koorts+bij+geitenbedrijf+in+Hulten.aspx>

¹⁰ http://zembraextra.vara.nl/de-q-koorts-epidemie-het-vervolg/?npo_cc=126&npo_rnd=367839217#/vooruit-met-de-geit